

Återrapportering 2024
verksamhetsbidrag

Projekt skarv

(NV-06886-23)

Foto: Magnus Belin

Återrapportering 2024 gällande verksamhetsbidrag ur Viltvårdsfonden för Projekt skarv (NV-06886-23).

Nedan följer Svenska Jägareförbundets (förbundets) skriftliga redogörelse om verksamhetsbidragets genomförande under 2024. Redovisningen beaktar de krav som ska uppfyllas enligt Naturvårdsverkets beslut i fråga om bidrag ur Viltvårdsfonden, NV-06886-23.

1. BAKGRUND TILL PROJEKTET

Antalet skarvar har ökat dramatiskt under de senaste decennierna och orsakar på många håll omfattande skador för fiskerinäringen, men även generellt på bestånden av många frilevande fiskarter. Skarven påverkar också den marina miljön i stor omfattning även i andra avseenden. Skarvens predation på flera fiskarter är betydande och utgör en mycket besvärande faktor på redan stressade arter som abborre, gädda, ål och torsk. Utsikterna för att återigen införa en allmän jakttid på skarv är små, med hänsyn till de EU-direktiv som föreligger idag. Under en överskådlig framtid kommer det vara skyddsjaktsformen som utgör det enda alternativet för att hantera skador orsakade av skarv.

Nationell politik har också bekräftat behovet av förvaltning avseende skarv för att skydda fiskepopulationer. Det har blivit en prioriterad punkt på den politiska agendan. Genom regleringsbrev och uppdrag till berörda myndigheter framgår det tydligt att den politiska viljan vill stärka möjligheterna för en allt mer omfattande jakt på skarv.

Det mesta av viltförvaltning i Sverige är idag regionaliserad, där länsstyrelserna har ett stor exekutivt mandat. Besluten och synen på skydds jakt på skarv varierar dock avsevärt mellan länen, vilket skapar stora behov av regeltolkning och förståelse för beslut och beslutsprocesser. Skyddsjaktsbesluten är många gånger omfattande i sin reglering av jaktutövandet och många jägare upplever osäkerhet kring hur vissa delar ska tolkas. Detta utgör en barriär för att skyddsjakten ska få fler utövare.

Det finns betydande behov av hjälp med tolkning och information för att känna trygghet i utövandet av skydds jakt. Den har idag en viktig betydelse och roll för att hantera skadorna från de kraftiga populationerna av skarv efter Sveriges kuster och i insjöar, vilket förutsätter en betydande insats från jägarkåren. Från Svenska Jägareförbundets sida är det väsentligt att vi har ett relevant och väl anpassat utbildningsmaterial för att kunna utbilda jägarkåren på den praktiska jakten men också regelverket som är förknippat med utförande av skyddsjakten.

Svenska Jägareförbundet ansökte under 2023 om bidrag ur viltvårdsfonden, mot ovan beskrivna situation om bidrag, vilket även har stöd i Naturvårdsverkets "Strategi för svensk viltförvaltning 2022-2029". Bidragsansökan beviljades vilket har gjort att förbundet under 2024 har påbörjat detta projekt.

1.1 Beskrivning av projektet – ”Skydds jakt på skarv”

Syfte

Svenska Jägarförbundet har identifierat ett tydligt behov av utbildning och i övrigt underlättande aktiviteter för att jägare ska kunna skydds jaga på skarv och på så sätt bidra till samhällsnytta. Avsikten har varit att utbilda och samverka för att öka antalet jaktutövare och skydds jaktstimmar, från några få ”pionjärer” till en bredare lager av jägare. Viktigt har också varit informationsspridning avseende lämpliga och etiska skydds jaktmetoder till allmänheten, myndigheter och andra intressenter såsom exempelvis fiskeorganisationer.

Mål

Utbildningen som tagits fram ska bidra till att jägarnas kunskaper om jaktformer på skarv stärks och att de känner en trygghet i hur skydds jakten ska bedrivas. Genom kommunikativa insatser och genomförda utbildningar har kunskap spridits och vidare möjliggjort en effektiv och etisk jaktform där skarv jagas med hjälp av lämpliga metoder, framför allt med bulvaner och vettar. Projektet har även verkat för att öka den lokala dialogen och samverkan mellan markägare, fiskeintressen och jägare för att gemensamt lokalisera problemområden, skapa gemensamma nyttor och främja en långsiktigt hållbar skydds jakt på skarv.

Område	Mål
Utbildningsmaterial.	Ta fram en heldagsutbildning för att kunna genomföra utbildningar i ”Skydds jakt på skarv”.
Utbilda kursinstruktörer.	1-2 kursinstruktörer i varje pilotlän som kan hålla i utbildningarna.
Utbilda jägare (pilotverksamhet).	3-6 utbildningstillfällen i pilotlänen.
Samverkansinsatser.	Informera och hjälpa berörda intressen och allmänhet.

Projektet har under året tagit fram en helt ny endagsutbildning. Utbildningen riktar sig främst till jägare och medlemmar i Svenska Jägarförbundet, men även till andra, till exempel myndighetspersonal och representanter från fiskeorganisationer.

Projektet har under 2024 riktat sig i första hand till tre län, Stockholm, Södermanland och Västra Götaland, och där har genomförts ett tiotal utbildningar. I samtliga projektlän har det också utbildats instruktörer. Projektet har, utöver i projektlänen, hållit utbildning och utbildat instruktörer även i Kalmar län.

För att skapa bättre förutsättningar för jägare att skyddsjaga skarv har stor vikt lagts vid att informera och utbilda i regeltolkning, men även hur man genomför det ”jaktliga hantverket”. Jaktradition på skarv saknas i större omfattning eftersom den allmänna jakttiden på arten togs bort i början av 1990-talet. Som en följd av det finns även behov av lära sig hur man bedriver en rationell och etisk jakt på skarv. Utbildningens har valt att primärt lära ut jaktformer där bulvaner och vettar används.

Under årets första hälft arbetades ett kursmaterial fram bestående av en teoridel på cirka fyra timmar och ett lika långt praktiskt utbildningspass. Den teoretiska delen avhandlar lagar och regler, artkännedom, förberedelse inför jakt, genomförande av jakt, eftersök och etiskt skytte. Det praktiska passet innehåller övningar i materialhantering, bulvandukning och specialanpassade skjutövningar.

Förbundets arbete har drivits av en extern projektledare som med stöd av externa skarvjaksexperter, med spjutspetskompetens avseende skyddsjakten på skarv, har utvecklat materialet och som sedan kvalitetssäkrats av förbundets utbildningsavdelning.

Behovet av utbildningen har varit stor och samtliga utbildningar som arrangerats i projektets regi har blivit fyllda med deltagare på kort tid, oftast samma dag som de utannonserats. Detta får också tjäna som bevisning för att behovet av utbildning och att intresset av att skyddsjaga skarv är omfattande.

Projektet har utöver utbildningen, som varit den mest arbetsintensiva delen, inhandlat utbildningsmaterial i form av bulvaner, vettar och kamouflagetrustning. Dels för att användas av länsjaktvårdsföreningarna lokalt vid utbildningstillfällena, men även för att kunna lånas ut till behövande jägare i länet. Skyddsjakt på skarv är materialintensivt och ganska kostsamt, vilket utgör en barriär för många jägare, inte minst de yngre.

Inom projektet har insatser gjorts för att skapa samverkan mellan olika intressenter som på olika sätt berörs av förekomsten av skarv med målet att hitta gemensamma lösningar på de problem skarven är upphov till. Samverkan har skett på ett flertal platser, främst med fiskeintressen, och förhoppningen är att detta ska underlätta hantering av lokala problem som skarv förorsakar i framtiden.

2. METOD

2.1 Organisation och bemanning

Övergripande ansvar för projektet inom Svenska Jägareförbundet har varit chefen för region Mitt. Genomförandet av projektet har genomförts av en projektledare som haft stöd av två externa konsulter med jaktlig erfarenhet. I varje pilotlän har en jaktvårdskonsulent samordnat verksamheten med stöd av extern konsult som utbildats till instruktör.

2.2 Genomförande av verksamheten

I mitten på april rekryterade Svenska Jägareförbundet en extern konsult för projektledning samt ytterligare två konsulter med expertkompetens avseende skyddsjakt på skarv.

Konsulterna arbetade sedan fram till halvårsskiftet med att ta fram ett helt nytt utbildningsmaterial på temat "Skyddsjakt på skarv". I mitten på juli var utbildningspaketet klart för ett första pilottest, en heldagskurs bestående av fem stycken timslånga teoripass och tre stycken lika långa praktikpass.

Under slutet av juli hölls den första pilotutbildningen för förbundets medlemmar i Stockholms och Södermanlands län. I samband med det utbildades också förbundets första skarvjaktsinstruktör. Under sensommaren och hösten hölls utbildningar fortlöpande vid ett tiotal olika tillfällen i de tre utvalda pilotlänen, samt ytterligare vid ett tillfälle i Kalmar län.

Sammanlagt utbildades drygt hundra kursdeltagare, där majoriteten var medlemmar i Svenska Jägareförbundet, men även myndighetspersoner från både länsstyrelser och Naturvårdsverket fanns bland kursdeltagarna. I direkt anslutning till kurserna genomfördes även instruktörsutbildningar lokalt, sammantaget examinerades nio instruktörer i fyra olika län, varav fem i pilotlänen. Under hösten filmades också utbildningsmaterial in i samarbete med Andreas Norin på Pantheon.

Utöver arbetet med att skapa och testa av utbildningen i pilotlänen har skarvjaksprojektet också varit delaktigt i informationsträffar och diskussionsforum. Det första i början på juni då Svenska Jägareförbundets kustråd hade seminarium på Öster Malma med inbjudna representanter från regeringen, Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Informations och samverkansträffar har fortlöpande hållits under hela projektperioden. Temat har varierat, likaså de inblandade aktörerna. Representanter för fiskeintressena har dock mer eller mindre mangrant närvarat vid varje sammankomst. Skarvjaksprojektet har även närvarat och lämnat inlagor i redan etablerade forum som exempelvis "ekobaserad havsförvaltning".

Projektaktiviteterna avslutades med en tvådagars workshop på Öster Malma där instruktörer från pilotlänen samlades tillsammans med representanter för Svenska Jägareförbundets utbildningsavdelning för att dela erfarenheter och diskutera förbättringar i materialet.

3. UTBILDNING

3.1 Framtagande av utbildning

Utbildningsdelen har inkluderat framtagande av utbildningsmaterial, utbildning av instruktörer och genomförande av dagskurser för deltagare, samt införskaffande av utbildnings- och lånemateriel. Projektet har tagit fram en helt ny utbildning för en heldagsutbildning (8 timmar) Utbildningsmaterialet inkluderar ett teori- och ett praktikpass. Den teoretiska delen avhandlar lagar och regler, artkännedom, förberedelse inför jakt, genomförande av jakt, eftersök och etiskt skytte. Den praktiska delen innehåller övningar i materialhantering, bulvandukning och specialanpassade skjutövningar.

3.2 Instruktörsutbildning

Projektet har utbildat 9 instruktörer för att hålla utbildning i "Skydds jakt på skarv", varav en i Stockholms län respektive Södermanlands län, två i Västra Götalands län och fem i Kalmar län. Instruktörsutbildning i "Skydds jakt på skarv" har genomförts fortlöpande vid fyra tillfällen under perioden juli-november 2024.

3.3 Genomförande av utbildningar

Projektledaren och instruktörerna har under 2024 tillsammans genomfört sammanlagt 10 utbildningar. Dessa är genomförda med följande geografisk spridning, fem i Stockholms län, tre i Södermanlands län, en i Västra Götalands län respektive Kalmar län. Utbildningsdagen för varje kurstillfälle var uppdelad i en halv dag teori och en halv dag praktik.

Första pilotutbildningarna i "Skydds jakt på skarv" i juli 2024. Foto: Magnus Belin

3.4 Riktad utbildning med praktisk jakt

Riktad jakt i samverkan mellan jägare och fiskeintressen har skett vid fyra tillfällen. Tre av dessa i Oxelösunds skärgård och vid ett tillfälle i Mönsterås. Jakterna har även varit en viktig grund till de bilder och filmer som finns i utbildningsmaterialet. Projektet har också haft kontinuerlig kontakt med Stockholms stads fiskevårdsförening, där samverkan mellan lokala jägare och föreningen lett till flera riktade jakter. Stockholm stads fiskevårdsförening har även satt upp som krav att jägare måste ha gått Svenska Jägareförbundets utbildning för att delta i samverkansjakterna initierade av dem.

Riktad skydds jakt i Oxelösund, maj 2024. Foto: Magnus Belin

3.5 Materielanskaffning

Införskaffande av material har hanterats av projektledare. Utrustning som inköpts har tilldelats deltagande länsjaktvårdsföreningar, genom instruktörerna. Villkoren är att utrustningen ska finnas tillgänglig i länen för genomförande av utbildning i "Skydds jakt på skarv", men även för utlåning till lokala jägare. Länsjaktvårdsföreningarna har mottagit leverans genom sina instruktörer som ansvarar för lagring och hantering. Projektets ambition är att lokala jägare även ska kunna nyttja utrustningen vid utförande av skydds jakt. Materialinköpen har gjorts vid flera tillfällen under året. Vid projektets slut har allt det material som projektet budgeterat för inköpts och levererats ut till pilotlänen.

Utbildnings- och låneutrustning, bärväska med bulvaner och vettar. Foto: Magnus Belin

4. SAMVERKANS- OCH INFORMATIONSSINSATSER

Samverkan har skett på lokal nivå mellan flera olika intressenter under hela projektets gång. Samverkansaktörer har varit Jägareförbundet Södermanland, Jägareförbundet Stockholm, Jägareförbundet Västra Götaland, Jägareförbundet Kalmar, länsstyrelsen Södermanlands län, länsstyrelsen Stockholms län, Stockholmstads fiskevårdsförening, Fiskevårdsförbundet och kommunsamarbete i Västra Götaland med "Projektet 8 fjordar".

4.1 Fältbesök och exkursioner

Under året har flera fältbesök och exkursioner genomförts, dels för att stärka upp utbildningsmaterialet och för att dra lärdomar av skyddsjakten på skarv i olika delar av landet.

4.2 Seminarier, webinarier och informationsmöten

Projektet har vid ett flertal tillfällen varit med på, eller arrangerat, informationssammankomster. Ofta i samarbete med fler andra aktörer såsom fiskeföreningar eller riksorganisationer för fiskeriintresset. Vid många tillfällen har även myndighetspersonal, främst från lokala länsstyrelser medverkat. Den informationsträff som samlade störst antal deltagare var webinariet i december då cirka 80 personer deltog för att lyssna på Svenska Jägareförbundets redogörelse för villkoren i det skyddsjaksbeslut som fattats av länsstyrelsen i Stockholm. Behovet av förståelse för hur regler ska tolkas är fortsatt stort.

Samverkans- och informationsmöte i Oxelösund, september 2024. Foto: Magnus Belin

4.3 Konferenser

Under våren höll Svenska Jägareförbundets kustråd en två dagars konferens på Öster Malma med inbjudna gäster både från riksdag och berörda myndigheter. Under konferensen diskuterades situationen utmed Sveriges kuster avseende bland annat skarv och skarvjaksprojektet informerade om den kommande utbildningen. Ett av flera resultat och slutsatser blev att vi kunde lägga fast en plan för utbildningstillfällen, informationsmöten, samverkansinsatser och riktade jakter under 2024.

Under augusti deltog skarvjaksprojektet i en konferens i Göteborg ”Ekobaserad havsförvaltning”, där perspektivet var att skapa en ekobaserad förvaltning av havsmiljöerna ovan och under vattenytan. Stora obalanser i de marina ekosystemen är för närvarande en utmaning och skarven är en del av det.

I slutet av november samlade projektet instruktörer och representanter från Svenska Jägareförbundets utbildningsavdelning på Öster Malma för två dagar av erfarenhetsutbyte och för att diskutera förbättringsområden i utbildningsmaterialet och organisationen runt utbildningarna.

4.4 Kommunikationsinsatser

Kommunikation till förtroendevalda och medlemmar har skett genom olika medlemsutskick och genom förbundets sociala medier. För kommunikation till medlemmar har även förtroendevalda bidragit med kunskapsförmedling som de inhämtat genom utbildning i skyddsjakt på skarv, vilket stärker samarbetet mellan förtroendevalda och tjänstemän inom Svenska Jägareförbundet. Projektet har även marknadsfört utbildningarna inför kommande kurstillfällen via förbundets webbsida. På förbundets webbsida har också en bredare publik kunna ta del av både utbildningar och annat som är förknippat med projektet.

Projektledare Magnus Belin intervjuas i Svensk Jakt, november 2024.
<https://svenskjakt.se/start/nyhet/skarv-jaktutbildningen-drog-vasterut-fullbokad-pa-nolltid/>

Projektet har rönt stor uppmärksamhet runt om i landet vilket inte minst syns i rikstäckande mediekanaler, TV, radio och tidningar. Lägg där till ett stort antal inslag i sociala media lokalt och inom olika intressegrupper.

Media	Antal	Kanaler
Artiklar m.m.	5	Svensk Jakt, Jaktjournalen
TV-reportage	3	SVT
Radioinslag	1	P4 Södermanland

5. RESULTAT

Projektet har uppnått samtliga uppsatta mål enligt följande.

5.1 Mätbara mål och resultat

Mätbara mål och indikatorer som finns	Svar	Antal
Finns en relevant och uppdaterad utbildning på plats?	JA	
Finns instruktörer som kan genomföra utbildningar?	JA	9
Finns erforderligt material för genomförande av utbildningar och samverkansinsatser?	JA	
Hur många utbildningar har genomförts?		4 instruktörsutbildningar samt 10 utbildningar för deltagare
På hur många platser har samverkan skett?		På fler än 5 platser (1 workshop, 1 webinarium, 1 informationsträff, 1 konferens, 3 arrangerade jakter) och därutöver har ett flertal lokala samverkansinsatser skett.
Där samverkan skett, finns det någonstans planer på fortsatt samarbete?	JA	

Foto: Mostphotos

5.1.1 Framtagen utbildningsmaterial

En utbildning för skyddsjakt på skarv finns nu på plats hos Svenska Jägarförbundet. Utbildningen inkluderar kursplan, presentationsunderlag (text, bilder, ljudfiler och instruktörsmaterial). Nödvändigt material har införskaffats för att kunna utföra praktiska moment för utbildningar i skyddsjakt på skarv i samtliga pilotlän, samt i ytterligare ett län. Utbildningsmaterialet har kompletterats med utbildningsfilmer som har tagits fram på plats ute i fält under jaktutövning på skarv och i samband med utbildningstillfällen med deltagare.

5.1.2 Instruktörsutbildning

Vid instruktörsutbildningarna har nio instruktörer utbildats och finns nu tillgängliga för att hålla kurser i Stockholms-, Södermanlands-, Västra Götalands- och Kalmar län och dessa är även redo att utbilda i övriga län. I samband med instruktörsutbildningarna har projektet, tillsammans med utbildningsavdelningen, ingått instruktörsavtal med utbildade instruktörer vilket lägger en viktig grund för fortsatta utbildningsinsatser.

5.1.3 Genomförande utbildning

Utbildning i skyddsjakt på skarv har genomförts vid tio tillfällen, en gång i Västra Götalands län, tre gånger i Södermanlands län, fem gånger i Stockholms län, samt en gång i Kalmar län. Samtliga utbildade instruktörer har närvarat vid minst ett kurstillfälle. Totalt har förbundet under året utbildat 116 jägare. Vid samtliga utbildningstillfällen har medverkande fått svara på utvärderingsfrågor. Utifrån svaren har upplevelsen varit mycket positiv och framför allt tjänat sitt syfte att deltagarna ska känna sig praktiskt rustade och trygga i att skyddsjaga skarv.

Foto: Mostphotos

5.1.4 Genomförda aktiviteter

Samverkan-/informationsmöten	Har aktiviteten utförts?	Tidpunkt	Deltagare	Plats
Workshop, kustrådet	JA	20240506-07	26	Öster Malma
Webbinarium	JA	20241209	78	Digitalt
Samverkansmöte, Oxelösund	JA	20240919	39	Oxelösund
Konferens "Ekobaserad havsförvaltning"	JA	20240821	16	Göteborg
Instruktörskonferens Öster Malma	JA	20241125-26	21	Öster Malma
Instruktörsutbildning				
Stockholm	JA	20240725-26	1	Varpsund
Södermanland	JA	20240809-10	1	Virå Bruk
Västra Götaland	JA	20241110-11	2	Uddevalla
Kalmar	JA	20241122-23	5	Mönsterås
Utbildningar				
Stockholm	JA	20240725	11	Varpsund
Södermanland	JA	20240809	10	Viråbruk
Södermanland	JA	20240913	12	Öster Malma
Södermanland	JA	20240928	10	Öster Malma
Västra Götaland	JA	20241110	12	Uddevalla
Kalmar	JA	20241122	9	Mönsterås
Stockholm	JA	20241102	12	Mörkö
Stockholm	JA	20241109	13	Mörkö
Stockholm	JA	20241116	13	Mörkö
Stockholm	JA	20241123	14	Mörkö
Riktade jakter				
Oxelösund	JA	20240511		Oxelösund
Oxelösund	JA	20240512		Oxelösund
Oxelösund	JA	20240531		Oxelösund
Kalmarsund	JA	20240607		Mönsterås
Exkursioner				
Gårdskär	JA	20240917		Gårdskär
Kalmarsund	JA	20240531		Kalmarsund
Oxelösund	JA	20240512		Oxelösund
Filmning				
Kursdag	JA	20240928		Öster Malma

6. SAMMANFATTNING OCH SLUTSATSER

Sammanfattningsvis så är det Svenska Jägareförbundet uppfattning att projektet varit mycket framgångsrikt och lyckat. Projektet har genomförts enligt plan och levererat utöver det som förväntats av förbundet och allt detta inom ekonomisk ram. Intresset för utbildningarna har varit stort vilket inte bara märkts från jägarsidan utan också från myndigheter, media och politiker. Behovet av fortsatt arbete med förvaltning av skarv för att skydda fiskepopulationer har blivit och är en prioriterad punkt på den politiska agendan, såväl i Sverige som inom EU. Regelverket för skyddsjakt på skarv är komplicerat och en försvårande faktor för jägarna vilket kan motverka viljan att jaga skarv. Svenska Jägareförbundet rekommenderar att man ser över dagens omfattande regelverk för att underlätta för jägarna och öka viljan att jaga skarv.

Svenska Jägareförbundets uppfattning är att projektet har tagit fram en produkt som har en ljus framtid och utgör en viktig pusselbit under många år framåt. Utmaningarna som följer av den fortsatta ökade populationen av skarv kommer av allt att döma att öka vilket också skapar ett ökat behov av skyddsjakt som i sig leder till ett ökat behov av utbildningar, vilket kan utgöra en utmaning för Svenska Jägareförbundet. Grunden är lagd och det finns nu goda förutsättningar för att ta nästa steg och bygga vidare på konceptet och öka den geografiska spridningen, informationen och metoder för samverkan. Projektet har bidragit till både ökad medlemsnytta och ökad samhällsnytta genom att det nu finns en tillgänglig utbildning, samt möjligheter att nyttja utrustning för praktisk jakt. Förhoppningsvis kan fortsatt samverkan leda till att fler jägare också kommer ut och får möjligheten att skyddsjaga skarv.

6.1 Effekt på kort och lång sikt

På kort sikt förväntas resultaten av utbildningarna generera ökad kunskap och intensivare samverkansinsatser lokalt i form av riktade jakter och/eller skyddsåtgärder som minskar skadorna av skarv. På längre sikt är Svenska Jägareförbundets avsikt att sprida resultatet från pilotutbildningarna, erfarenheter av den lokala dialogen och samverkan till andra län och områden i landet. Ett långsiktigt mål är att nå nationell täckning vad avser utbildningar och samverkan. Ur ett samhällsperspektiv har förvaltningen av skarv och hanteringen av de skador skarven medför blivit en prioriterad fråga. Tillsammans med säl är skarven arter som behöver förvaltas för att de marina ekosystemen inte ska hamna i svår obalans. Skarvens predation på flera fiskarter är betydande och utgör en mycket besvärande faktor för dessa arter. Utsikterna för att återinföra en allmän jaktid på storskav är små, med hänsyn till de EU-direktiv som föreligger idag. Under en överskådlig framtid kommer det således vara skyddsjaktsformen som kommer vara det enda alternativet för att hantera skador orsakade av skarv.

ÖSTER MALMA MARS 2025

Öster Malma den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter.

Mariana Skoglund
Projektägare

Åke Granström
Vice generalsekreterare

Denna återrapportering har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.